

- динаміка функціонування економічної злочинності дозволяє стверджувати, що вона вже досягла максимальної межі у своєму розвитку і сьогодні за абсолютними характеристиками вступає у фазу загрозової стабілізації. Проте, внаслідок продовження політичної кризи в державі, вона може ще більше розростатись та продовжувати активізуватись [2].

Ще одним напрямом у протидії економічній злочинності, на який у науковій літературі звернено увагу, є розвиток недержавного управління національною безпекою України у сфері економіки. Безконтрольна діяльність зі створення і налагодження систем безпеки суб'єктів господарювання породжує можливість протидії приватних охоронних структур діяльності правоохоронних органів [3, с. 400].

Як підсумок, щодо формування програмного вирішення визначеної нами проблеми, необхідно підкреслити існуючу думку серед дослідників, що значна роль у процесі подолання економічної злочинності має належати активній державній політиці, яка реалізується через раціонально-прагматичну та оптимально-виважену законодавчу стратегію, диференційовано спрямовану на обмеження та знищення тих чи інших її протиправних проявів залежно від рівня їх соціально-економічної небезпечності.

Література

1. Кримінологія : навчальний посібник. – К., 2004. – Тема 21. Соціальна обумовленість причин злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.studfiles.ru/preview/5043885/page:16>.
2. Кравчук С.Й. Організаційно-правові заходи протидії економічній злочинності, теоретико-практичні основи вироблення заходів по протидії економічній злочинності, економічна злочинність в Україні / Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://libfree.com/148540399_ekonomikaorganizatsiynopravovi_zahodi_protidiyi_ekonomichniy_zlochinnosti.html.
3. Ліпкан В.А. Національна безпека України : навч. посібник. – К. : Кондор, 2008. – 552 с.

Зимовець Андрій Валерійович
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ ВЗАЄМНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ЛЮДИНИ

Взаємна відповідальність держави та людини є одним з базових принципів конституційного ладу сучасної демократичної держави. Водночас таку відповідальність слід розглядати як один з загальносоціальних принципів права.

Розглядаючи взаємну відповідальність держави та людини в розрізі її місця та ролі в системі загальносоціальних принципів права, вважаємо за доцільне виділити деякі характерні аспекти.

Так, до загальних ознак взаємної відповідальності держави та людини можна віднести регулятивність. Нормативно-регулятивний характер взаємної відповідальності полягає в тому, що, будучи зафіксованою в праві, взаємна відповідальність набуває значення правил суспільної взаємодії, які мають загальнообов'язковий, державно-владний характер. При цьому такий характер стає притаманним як безпосередньо нормам-принципам, так і принципам, які виводяться з норм.

Друга ознака взаємної відповідальності держави та людини – спосіб фіксації в праві. Як відзначається науковцями, важливою ознакою принципів права є спосіб їх матеріалізації у праві. Так, розрізняють два способи вираження принципів права: безпосереднє формулювання їх у нормах права (текстуальне закріплення) і виведення принципів права зі змісту нормативно-правових актів (змістовне закріплення). Текстуальне закріплення принципу взаємної відповідальності держави і людини можна знайти, наприклад, в Конституції України (ст. 1, 3, 5, 6, 21 та ін.), які проголошують принципи суверенності і незалежності, демократичності і соціальності держави, її правову спрямованість, визнання людини найвищою соціальною цінністю, відповідальність держави, її органів та посадових осіб за шкоду, заподіяну людині та ін.

Другим способом формалізації взаємної відповідальності держави і людини є його змістовне закріплення – виведення цього принципу із змісту правових норм. Враховуючи те, що в цьому випадку принцип взаємної відповідальності держави і людини є абстрактним, за його допомогою можна врегулювати найбільш загальні суспільні відносини. Відтак, принцип буде виражати загальні напрямки, тенденції конституційно-правового регулювання.

У механізмі конституційно-правового регулювання взаємна відповідальність держави і людини виступає у діалектичній єдності з принципами, що дістають текстуальне вираження. Так, принципи законності і справедливості є притаманними будь-якій галузі права, навіть якщо вони текстуально не закріплені у відповідній галузі законодавства.

Третя ознака взаємної відповідальності держави та людини – історичність. Це означає, що історичні умови розвитку суспільства і держави висувають відповідні принципи: вони такі, якими є епоха, люди та їх потреби, спосіб життя, суспільні відносини (Конституційний договір, Конституція УНР, Конституція УРСР).

Четвертою ознакою взаємної відповідальності держави та людини є загальна цілеспрямованість, оскільки закріплення такого принципу в Основному Законі визначає перспективи розвитку права, суспільства і держави, сприяє усуненню прогалин або ж інших недоліків чинного законодавства.

Із сутнісного боку, взаємна відповідальність держави та людини полягає у наявності двох суб'єктів – держави і людини, суспільно значущого,

обопільного зв'язку між ними.

У загальному значенні під терміном „людина” необхідно розуміти біосоціальну істоту, відмінною рисою якої є свідомість, інтелектуальні та моральні властивості. Термін „людина” активно використовується у Конституції України та конституційному законодавстві. У правовому значенні поняття „людина” розуміється як фізична особа, носій відповідних прав, свобод і обов'язків. В окремих випадках синонімом терміна „людина” у конституційно-правовому регулюванні виступає поняття „особа” (наприклад, ст. 63 Конституції України). У наукових працях досить часто використовується термін „індивід”, який також виступає синонімом поняття „людина”.

Основний Закон України проводить розмежування між поняттями «людина» і «громадянин» шляхом встановлення різниці між правами, свободами і обов'язками людини та правами, свободами і обов'язками громадянина. Людина, яка не перебуває у політико-правовому зв'язку з державою (апатрид), несе юридичну відповідальність тільки за порушення тих правових приписів, які не пов'язані з наявністю в неї статусу громадянина. Статус фізичної особи як громадянина витікає із цього особливого зв'язку з державою і означає, що громадяни можуть користуватися не тільки правами і свободами людини, а й тими правами та свободами, при закріпленні яких законодавець безпосередньо вказує на наявність громадянства. Відповідно, громадяни несуть відповідальність у випадку порушення заборон та невиконання обов'язків, які поширюються як на всіх фізичних осіб, що перебувають на території країни, так і, власне, на громадян цієї держави.

Іноземці, особи без громадянства і біженці, що перебувають в Україні на законних підставах, відповідно до ст. 26 Конституції України користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами. Даною нормою встановлено принцип національного режиму у регламентуванні правового статусу іноземців. Залежно від того, в якому обсязі іноземці (а також особи без громадянства, оскільки Закон України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” прирівнює їх правовий статус до статусу іноземця) можуть нести відповідальність за українським законодавством, а відповідно і перед українською державою. Залежно від форми відповідальності прийнято поділяти іноземців та осіб без громадянства на декілька груп (категорій) осіб.